

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

10. oktober 2023

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 229 (Alm. del) af 12. juni 2023 stillet efter ønske fra Pelle Dragsted (EL)

Spørgsmål

Vil ministeren oversende en opgørelse over statens direkte og indirekte udgifter til dansk landbrug (defineret som det primære landbrug og ikke den samlede fødevarereklynge) opgjort over de seneste ti år? Opgørelsen bør medtage 1) direkte tilskud i form af landbrugsstøtte, miljøtilskud (som f.eks. tilskud til udtagning af lavbunds-jorde, etablering af vådområder og lign. – hvoraf dele af tilskuddene er samlet på Landbrugsstyrelsen hjemmeside <https://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskuds-guide>) og produkttilknyttede tilskud, 2) erhvervsfremme, skattefradrag (hvoraf en række af fradragene fremgår af skat.dk <https://skat.dk/data.aspx?oid=2303409>) og skattefordele, der tilgår det primære landbrug, f.eks. skattefordele ved generati-onsskifte, fritagelse for energiafgift, lavere skat på jord og lign, 3) eksportstøtte, 4) støtte til forskning og innovation (herunder statens forskningsbidrag gennem pro-milleafgiftsfondene), 5) udgifter til uddannelse af arbejdskraft i primærlandbruget på f.eks. landbrugsskoler, landbrugsfaglige uddannelser på universiteterne og vete-rinære uddannelser 6) statens udgifter til administration, forvaltning og håndhævelse indenfor primærlandbruget, f.eks. via Landbrugsstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Miljøstyrelsen.

Svar

Af nedenstående *tabel 1* fremgår statens direkte og indirekte udgifter til dansk landbrug. Svaret er baseret på bidrag fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Miljøministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Erhvervsministeriet og Skatteministeriet på ministeriernes respektive områder. Svaret er behæftet med en række forbehold og usikkerheder, herunder at en del af udgifterne kan være svære at henføre direkte til landbruget. Det gælder eksempelvis udgifter til uddannelse, hvor færdiguddannede kan finde beskæftigelse i andre sektorer. Der er truffet en del valg om afgrænsninger, hvilket for hver række er forklaret under tabellen. Udgifterne er opregnet i 2023-pl. Det bemærkes, at der ikke vurderes at være udgifter direkte til eksportstøtte, som ikke er indeholdt under tilskud. Således fremgår denne kategori ikke af tabellen. Der indgår desuden ikke virkninger af skatteudgifter fra 2013-2016, hvorfor disse år ikke direkte kan sammenlignes med årene efter.

Tabel 1**Samlede statslige udgifter til landbruget, mio. kr., 2023-pl**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1) Direkte tilskud, miljøtilskud, produkttilknyttede tilskud	9.968	9.433	10.106	9.566	8.587	9.118	8.774	10.907	19.450	8.296
<i>Heraf erstatningsordninger i FVST (COVID-19 i mink, fugleinfluenza og salmonella)</i>	4	6	7	15	12	6	9	2.132	11.396	-58
2) Erhvervsfremme, skatteudgifter					3.788	3.992	3.736	3.768	4.079	3.568
3) Støtte til forskning og innovation	1.311	1.218	1.450	1.489	1.468	1.684	1.560	1.442	1.813	1.688
4) Uddannelse af arbejdskraft	632	632	628	688	664	660	635	642	784	735
5) Administrationsudgifter mv. i LBST, FVST, NST, MST, Nævnenes hus, Sikkerhedsstyrelsen	1.318	1.294	1.297	1.322	1.384	1.251	1.213	1.751	1.649	1.450

Anm: Uddannelsestilskud på UFM's område er udregnet på baggrund af aktiviteter gennemført af studerende indskrevet på heltids- og deltidsuddannelser. Hertil tillægges en proportional andel af de generelle uddannelsestilskud, der ikke er baseret på uddannelsesaktivitet eller givet med særlige formål. Tilskud til bl.a. fripladser og stipendier er ikke medregnet.

SU-udgifterne til studerende på de pågældende uddannelser er skønnet ud fra de opgjorte studenterårsværk, jf. afgrænsningen ovenfor, og de gennemsnitlige stipendieudgifter per studenterårsværk for den relevante uddannelsestype i 2022. SU-udgifterne til studerende på uddannelser på Børne- og undervisningsministeriets område er skønnet ud fra opgjorte årselevsbidrag, som er udregnet på baggrund af tal for den totale bestand af grundforløbselever over 18 år på de relevante uddannelser.

Forskningsbaseret myndighedsbetjening på DTU vedr. geodæsi er trukket ud, fordi det ikke vedrører hverken det primære landbrug eller fiskerierhvervet.

Skatteudgifter er ikke opgjort efter gældende principper for 2017.

Kilde: SKS, Skatteministeriet, Statsregnskab for 2013-2022, Statens Budgetsystem, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Nævnenes Hus, Sikkerhedsstyrelsen, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, Det offentlige forskningsbudget formål 10 "Landbrug, skovbrug, jagt og fiskeri".

Forklaringer til tabel 1

Ad 1) Udgifterne vedrører EU-medfinansierede tilskudsordninger til landbrugserhvervet (bl.a. direkte landbrugsstøtte, landdistriktsstøtte mv.), en række nationale tilskudsordninger samt erstatningsudgifter ifm. nedslagning af dyr og covid-19 i mink.

I udgifter under Miljøministeriet indgår der følgende udgifter vedr. Miljøstyrelsen: Tilskud vedr. vand – og naturindsats, tilskud til lavbundsindsatser, vådområdeprojekter, naturindsatser mv. på landbrugsjord, herunder under LDP-programmet for 2013-2018, landbrugsrelaterede forskningsmidler i Miljøstyrelsen under landbrugs-pakken, administrative udgifter til ovenstående, samt til administration af godkendelsessystem til husdyrbrug. Følgende udgifter vedr. Naturstyrelsen indgår: Indsats mod afrikansk svinepest/vildsvinehegn, tilskud til beplantning til gavn for vildtet på landbrugsjord mv., vådområder, søer mv. fra jagttegnsmidler, udtagning af lavbundsjord, LIFE-projekter, samt administrative midler relateret til ovenstående.

Landbrug, der har indgået i projekter under brede puljer som fx Markedsmodningsfonden under Erhvervsministeriet, er ikke medtaget, idet det vil være en meget omfattende opgave at gennemgå de enkelte projekter for mulige projektdeltagere inden for landbrug og fiskeri.

Ad 2) Skattefradrag og lempelser udgøres af lavere ansættelse af grundværdi på produktionsjord (bondegårdsreglen), lempelser og fritagelser for energiafgift for jordbruget mv. og diverse processer, nedskrivning af husdyrbesætning i skattepligtig indkomst, sælgerpantebrevsmodel ved salg af erhvervsejendomme, lempeligere beskatning ved genanbringelse af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom, skatteudskydelse gennem andelsselskaber og skattefritagelse af gratis betalingsrettigheder og kvoter.

Der er ikke medregnet virkningen fra 2013-2016 af de relevante skatteudgifter, da disse ikke findes opgjort efter den gældende metode.

Nogle skatteordninger er direkte målrettet landbrugserhvervet, fx lempet grundskyld for landbrugsjord og lempelser og fritagelser for energiafgift for jordbruget. For andre skatteordninger gælder det, at de som hovedregel ikke kun tilfalder landbrugserhverv og derfor ikke bør ses om en direkte støtte af landbruget, men nærmere lempeligere skatteregler, der i overvejende grad anvendes af landbrugsvirksomheder.

Lavere ansættelse af grundværdi på produktionsjord (bondegårdsreglen) medfører, at landbrugsjord beskattes lempeligt i forhold til andre typer jord. Det betyder, at landbrugsjord i praksis vurderes lavere end jordens faktiske handelsværdi, og giver landbruget en lavere grundskyld.

Lempelser og fritagelser for energiafgift for jordbruget mv. og diverse processer medfører, at jordbrug beskattes med lempeligere energiafgift end andre aktiviteter. Fra 2025 gælder ordningen ikke længere jordbrug.

Nedskrivning af husdyrbesætning i skattepligtig indkomst består i fordelingen ved at udskyde skattebetalingen i ét år, hvilket udgør en likviditetsfordel for landmænd.

Sælgerpantebrevsmodellen giver sælgere af erhvervsejendomme adgang til at udskyde beskatningen af ejendomsavancer, når der udstedes et sælgerpantebrev i forbindelse med handlen. Formålet med ordningen er at skabe bedre muligheder for generationsskifte for bl.a. unge landmænd og andre erhvervsdrivende ved køb og salg af erhvervsejendomme. Ordningen anvendes primært i landbrugssektoren.

Lempeligere beskatning ved genanbringelse af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom består i, at en sælger af fast ejendom, som genanbringer fortjenesten ved at erhverve en anden ejendom, kan udskyde skatten af fortjenesten på den solgte ejendom. Ordningen omfatter ikke ejendomme, der har tjent som bolig. Den anvendes primært i landbrugssektoren.

Skatteudskydelse gennem andelsselskaber består i, at andelshavere opnår likviditetsmæssige fordel ved den udskudte beskatning sammenlignet med en løbende beskatning af overskuddet. Ordningen understøtter at andelshavere samler sig i andelsselskaber og hvorved opnår stordriftsfordele ved deling af kapitalapparat, administration, intern opsætning af varer mv.

Skattefritagelse af gratis betalingsrettigheder og kvoter består i, at modtageren af en betalingsrettighed eller en kvote ikke beskattes af værdien. Referencerammen vil således være modtagerens beskatningsforhold. Betalingsrettigheder handles normalt mellem landbrug, men nyetablerede og/eller unge landmænd kan ansøge om at få tildelt betalingsrettigheder fra en national reserve. Disse tildeles vederlags- og skattefrit.

Det bemærkes, at Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO) tilbyder en række finansielle produkter (fx låne- og garantiprodukter), som blandt andet kan benyttes af aktører inden for det danske landbrug. Disse produkter er markedskonforme og indebærer ikke en udgift for staten. Ud over de markedskonforme produkter tilbyder EIFO enkelte produkter med et vist støtteelement, bl.a. produktet Små Vækstkautationer, der er målrettet små og mellemstore virksomheder (SMV'er), herunder også landbrugsvirksomheder, og som indebærer en udgift på finansloven. For 2023 er der afsat 50,7 mio. kr. til Små Vækstkautationer, som vurderes at være det støttede produkt, der er mest relevant for landbruget. Det bemærkes imidlertid, at udgiften opført på finansloven repræsenterer udgifter for den samlede ordning til alle SMV'er, ikke kun udgifter forbundet med landbrugsvirksomheder. Disse udgifter fremgår ikke af tabellen.

Ad 3) Vedrører bl.a. forskningsbaseret myndighedsbetjening under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ift. landbrugsområdet, tilskud til Promilleafgiftsfonden, Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) og øvrige forskningsindsatser på landbrugsområdet.

For udgifter opgjort under Uddannelses- og Forskningsministeriet ressort, er der opgjort et skøn for hvilke bevillinger UFM har givet til formålet landbrug, skovbrug, jagt og fiskeri i det offentlige forskningsbudget. Der har ikke nødvendigvis været ensartet indberetningspraksis i hele perioden 2013-2022. Der er markante usikkerheder forbundet med skønnet.

Det har ikke været muligt for Uddannelses- og Forskningsministeriet at vurdere, hvor stor en del af beløbet under ministeriets udgifter, der vedrører henholdsvis landbrug, skovbrug, jagt og fiskeri. Derfor er der for Uddannelses- og Forskningsministeriets område oplyst det samme beløb for forskning og innovation i både FiU 229 og FiU 232. For denne del må der således være tale om et overkantsskøn isoleret ift. landbrug.

For Uddannelses- og Forskningsministeriets ressort bemærkes det, at nogle forskningsbevillinger, der er givet uden formål til eksempelvis Danmarks Frie Forskningsfond, Grundforskningsfonden og basismidler til forskning på universiteterne

i sidste ende kan være anvendt til forskning inden for landbrugsområdet. Uddannelses- og Forskningsministeriet har ikke kortlagt, hvor stor en andel af forskningsbevillingerne uden formål, der er anvendt til forskning inden for landbrugsområdet.

Tallet indeholder blandt andet forskningsbaseret myndighedsbetjening ift. landbrugs- og fiskeriområdet og en andel af den årlige bevilling til Danmarks Innovationsfond. Danmarks Innovationsfond modtog bevilling første gang i 2015. Andelen af den årlige bevilling til Danmarks Innovationsfond er et skøn.

Ad 4) Der er opgjort skønnede udgifter til uddannelser, hvor dimittenderne vurderes at kunne finde beskæftigelse i primærlandbruget på både Uddannelses- og Forskningsministeriet og Børne- og Undervisningsministeriets områder. Udgifterne udgøres af uddannelsestilskud og SU-udgifter.

For Uddannelses- og forskningsministeriets udgifter, er uddannelser til primærlandbruget på f.eks. landbrugsskoler, landbrugsfaglige uddannelser på universiteterne og veterinære uddannelser afgrænset til uddannelser, der indeholder følgende ord i titlen: ”landbrug”, ”veterinær”, ”jordbrug”, ”agro”, ”agri”, ”husdyr” og ”animal”. Det bemærkes, at en del af dimittenderne vil finde beskæftigelse i andre erhverv.

Udgifter til universitetsuddannelsen i veterinærmedicin (bachelor og kandidat) udgør 50-70 pct. af de samlede årlige udgifter til uddannelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets område, hvor dimittenderne vurderes at kunne finde beskæftigelse i primærlandbruget i perioden 2013-2022. Uddannelserne på Uddannelses- og Forskningsministeriets område udgør ca. 50 pct. af de samlede uddannelsesudgifter.

Uddannelsesinstitutionerne på Uddannelses- og Forskningsministeriets område disponerer frit inden for deres formål ved anvendelse af tilskud, indtægter og kapital under ét. Tilskuddene er således ikke øremærket til bestemte aktiviteter. En del af uddannelsestilskuddene beregnes på baggrund af studieaktiviteten på de enkelte uddannelser.

For Børne- og Undervisningsrådets ressort bemærkes det, at opgørelsen indeholder udgifter til aktivitetsafhængige tilskud til landbrugsuddannelsen, entreprenør- og landbrugsmaskinuddannelsen samt veterinærpsykiaterske, samt øvrige tilskud til landbrugsskoler, herunder grund- og udkantstilskud. Opgørelsen indeholder endvidere udgifter til aktivitet på arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) og Integrationsgrunduddannelsen (IGU) relateret til primærlandbruget på landbrugsskoler.

Ad 5) Vedrører bl.a. Landbrugsstyrelsens samlede administrationsudgifter og den del af Fødevarestyrelsens administrationsudgifter, der vedrører husdyrsområdet. For årene 2020-2022 omfatter opgørelsen desuden Fødevarestyrelsens administrationsudgifter relateret til minkerstatningsordninger og øvrige driftsudgifter i forbindelse med nedlukningen af minkproduktion.

Herudover har Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen opgjort de administrative udgifter forbundet med opgaverne, samt udgifter i Miljøstyrelsen til et system der stilles til

rådighed for kommunerne til udførelse af husdyrbrugsgodkendelser. Der er for de administrative udgifter i et vist omfang tale om skøn, da oplysningerne ikke kan fremsøges specifikt for alle opgavetyper.

Udgifterne i Nævnenes Hus omhandler klagesagsbehandling i Planklagenævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet, og udgifterne i Sikkerhedsstyrelsen omhandler tilsyn rettet mod elinstallationer i landbruget.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister